

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 526/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť

██████████, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na ochranu majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a vlastníckeho práva zaručeného čl. 17 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín, odboru kriminálnej polície v konaní vedenom pod ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR a jeho uznesením z 10. decembra 2019 a postupom Okresnej prokuratúry Trenčín v konaní vedenom pod č. k. 1 Pn 1039/19/3309-6 a jej uznesením z 10. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti ██████████ o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

2. Ústavnú sťažnosť ██████████ o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na ochranu majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a vlastníckeho práva zaručeného čl. 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín, odboru kriminálnej polície (ďalej len „okresné riaditeľstvo Policajného zboru“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR a jeho uznesením z 10. decembra 2019 a postupom Okresnej prokuratúry Trenčín (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod č. k. 1 Pn 1039/19/3309-6 a jej uznesením z 10. januára 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného riaditeľstva Policajného zboru ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR z 10. decembra 2019 bolo podľa § 197 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľa podané pre podozrenie zo spáchania trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa ustanovení § 69 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). O sťažnosti sťažovateľa podanej proti predmetnému uzneseniu okresného riaditeľstva Policajného zboru rozhodla okresná prokuratúra uznesením č. k. 1 Pn 1039/19/3309-6 z 10. januára 2020, ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla.

3. Sťažovateľ v uvedenom postupe a rozhodnutiach okresného riaditeľstva Policajného zboru a okresnej prokuratúry vidí porušenie všetkých svojich označených práv. Sťažovateľ totiž rozhodnutia okresného riaditeľstva Policajného zboru a okresnej prokuratúry, v ktorých tieto dospeli k záveru, že vyšetrovaný skutok nevykazuje znaky trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa ustanovení § 269 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona a ani iného trestného činu, považuje za svojvoľné a arbitrárne, a teda ústavnoprávne neakceptovateľné.

4. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavný súd oboznamuje, že podstatu jeho trestného oznámenia tvorilo tvrdenie, že prevádzkovateľ predajne nachádzajúcej sa v špecifikovanom ústave, v ktorom sťažovateľ vykonával trest odňatia slobody, zneužíval svoje dominantné postavenie a tovar ponúkaný v tejto predajni predával väzňom za neprimerané ceny, čím sa mal podľa sťažovateľa dopustiť trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa ustanovení § 269 Trestného zákona. Podľa vyjadrenia sťažovateľa vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Policajného zboru v rozhodnutí ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR z 10. decembra 2019, ktorým bolo uvedené trestné oznámenie sťažovateľa odmietnuté, svoje úvahy uzavrel konštatovaním, že cena tovaru, ktorý prevádzkovateľ predával v ústavnej predajni, nebola v zmysle § 269 ods. 1 písm. c) Trestného zákona obmedzená žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom a ani rozhodnutím vydaným na jeho základe, a preto všeobecné tvrdenie oznamovateľa, že cena predávaného tovaru bola neprimerane vysoká v porovnaní s maloobchodnou sieťou predajní, ktoré sa nachádzajú v dislokácii dotknutého ústavu, je v danom prípade nepostačujúce, a teda pokiaľ v konaní absentuje konkrétna cenová hranica obmedzujúca ceny tovaru predávaného v ústavnej predajni, nie je možné zistiť ani prípadnú výšku spôsobenej škody, ktorá je ďalším zo znakov skutkovej podstaty vyšetrovaného trestného činu. Sťažovateľ dôvodí, že v sťažnosti podanej proti predmetnému prvostupňovému rozhodnutiu namietal, že trestný čin poškodzovania spotrebiteľa je blanketnou skutkovou podstatou, ktorá odkazuje na obsah všeobecne záväzného právného predpisu a ktorým je v danom prípade zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenách“) a tiež zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže

a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane hospodárskej súťaže“). Sťažovateľ konkretizuje ustanovenia dotknutých právnych predpisov [§ 12 ods. 1 písm. b), ods. 2 a ods. 3 zákona o cenách a § 8 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže], ktoré podľa jeho vyjadrenia inštruujú orgány činné v trestnom konaní, akým spôsobom majú zisťovať objektívnu stránku skutkovej podstaty uvedeného trestného činu. V intenciách uvedených ustanovení oboch právnych predpisov mali podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní vykonať dokazovanie prostredníctvom odborne spôsobilej osoby – znalca a takýmto spôsobom preveriť, či podozrivý podnikateľ nezneužíva svoje dominantné postavenie a nepredáva svoj tovar za neprimerané ceny. Sťažovateľ je toho názoru, že okresné riaditeľstvo Policajného zboru a okresná prokuratúra nezvládli požiadavku oprieť prijatý právny záver svojich rozhodnutí o konzistentné a logické dôvody, keďže vo svojich rozhodnutiach svojvoľne tvrdia, že neexistuje cenová regulácia, presnejšie obmedzenie cenotvorby na základe zákona.

5. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na ochranu majetku zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného č. 6 ods. 1 dohovoru a vlastníckeho práva zaručeného čl. 17 charty postupom okresného riaditeľstva Policajného zboru v konaní vedenom pod ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR a jeho uznesením z 10. decembra 2019 a postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod č. k. 1 Pn 1039/19/3309-6 a jej uznesením z 10. januára 2020, označené uznesenie okresnej prokuratúry zrušil a vrátil vec sťažovateľovi a okresnej prokuratúre na ďalšie konanie.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa ustanovenia § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v ustanovení § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v ustanovení § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa ustanovenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom a jeho závery

10. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie všetkých svojich označených práv postupom a uznesením okresného riaditeľstva Policajného zboru, ktorým bolo odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľa vo veci podozrenia zo spáchania trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa ustanovení § 269 Trestného zákona a tiež uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti označenému uzneseniu okresného riaditeľstva Policajného zboru.

11. Vo vzťahu k časti ústavnej sťažnosti, ktorá sa týka označeného postupu a uznesenia okresného riaditeľstva Policajného zboru, ústavný súd uvádza, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013, I. ÚS 508/2019). Ústavný súd konštatuje, že označený postup a rozhodnutie okresného riaditeľstva Policajného zboru bola na základe sťažnosti sťažovateľa oprávnená a povinná preskúmať okresná prokuratúra, a preto právomoc okresnej prokuratúry preskúmať sťažovateľom namietaný postup okresného riaditeľstva Policajného zboru a jeho rozhodnutie vylučuje právomoc ústavného súdu na preskúmanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv zaručených v čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva zaručeného v čl. 17 charty postupom okresného riaditeľstva Policajného zboru v konaní vedenom pod ČVS: ORP-861/2-VYS-TN-2019 ZR a jeho uznesením z 10. decembra 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

12. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

13. Ústavný súd už uviedol, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania voči označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020).

14. Ústavný súd tiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu voči označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020).

15. Ani z čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému nevyplýva v trestnom konaní právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu (pozri rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vec *Helmers v. Švédsko* z 29. 10. 1991, § 29; vec *Perez v. France* z 12. 2. 2004, § 70).

16. Keďže právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, k porušeniu týchto práv označenými postupmi a uzneseniami okresného riaditeľstva Policajného zboru a okresnej prokuratúry vo veci trestného oznámenia sťažovateľa o podozrení zo spáchania trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa ustanovení § 269 Trestného zákona nemohlo dôjsť.

17. Ústavný súd si je vedomý, že sa v minulosti v niektorých prípadoch odklonil od tejto štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná

a odsúdená. Avšak treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúmaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri napr. III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov, napr. trestný čin obchodovania s ľuďmi (pozri napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 759/2017 z 5. februára 2019).

18. V prípade sťažovateľa však o takto závažný prípad nejde, preto podľa ústavného súdu by o porušení už označeného práva sťažovateľa bolo možné uvažovať len za okolností, že by orgány činné v trestnom konaní nevenovali trestnému oznámeniu sťažovateľa pozornosť, ktorú vyžaduje zákon.

19. Opierajúc sa o uvedené východiská, ústavný súd posúdil aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

20. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom dotknutého rozhodnutia okresnej prokuratúry a zistil, že okresná prokuratúra v odôvodnení svojho rozhodnutia sťažovateľovi vysvetlila, že s vecou súvisiaca vydaná interná normatívna inštrukcia, a to špecifikovaný pokyn generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže, upravovala cenovú hladinu tovaru predávaného v dotknutej ústavnej predajni iba všeobecne – stanovením požiadavky udržiavania cenovej hladiny predávaného tovaru na úrovni primeranej danej lokalite v maloobchodnej sieti. Okresná prokuratúra konštatovala, že v posudzovanom prípade neexistovala konkrétna cenová hranica obmedzujúca ceny tovaru predávaného v ústavnej predajni. Okresná prokuratúra tak uzavrela, že objektívna stránka dotknutého trestného činu naplnená nebola, keďže neexistuje cenová regulácia bežných potravín a drogistických výrobkov, ktoré boli v dotknutej ústavnej predajni ponúkané na predaj, a preto skutok, ktorý bol predmetom vyšetrovania, nevykazuje znaky trestného činu.

21. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, je ústavný súd toho názoru, že okresná prokuratúra v označenom uznesení venovala trestnému oznámeniu sťažovateľa náležitú pozornosť, keď v konaní o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa postupovala v zmysle zákonných ustanovení (§ 192 a nasl. Trestného poriadku) a jej rozhodnutie, v ktorom vyjadrila odôvodnený právny názor na zistený skutkový stav, spĺňa náležitosti predpokladané Trestným poriadkom. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a jej postup a právne závery ňou vyslovené v napadnutom uznesení je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať.

22. Ústavný súd v závere pripomína, že sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 229/2020). Trestné právo je prostriedkom ultima ratio, čo znamená, že má byť použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, prípadne sú zjavne nevhodné (pozri sp. zn. I. ÚS 229/2020). Ústavný súd, vychádzajúc zo zistení uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej okresnej prokuratúry sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy, dodatkového protokolu, dohovoru a charty, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia označených práv postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod č. k. 1 Pn 1039/19/3309-6 a jej uznesením z 10. januára 2020 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

23. V závere sa ústavný súd vysporiadal aj so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú prax, v zmysle ktorej je jednou z podmienok vyhovenia žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom skutočnosť, že v jeho prípade nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Keďže ústavný súd tak, ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, skonštatoval dôvody pre odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci a zjavnú neopodstatnenosť, teda jej zjavnú bezúspešnosť, bolo bez právneho významu sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu zaoberať.

24. S ohľadom na uvedené bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu